Редакци почтинчен

«Çурт картишĕнче хăрушлăх пулмалла мар»

Шăпах çак ятпа пичетленсе тухнăччĕ Муркашри Заводская тата Коммунальная урамсенчи çуртсенче пурăнакансен çырăвĕ «Çĕнтерӳ ялавĕн» апрелĕн 15-мĕшĕнче тухнă номерĕнче.

Унта ыйту акă мĕн тавра пынине аса илтерес килет.

«Путене» ача садне ирсерен хăйсен ачисене автомашинăсемпе леçекенсене тата каçпа илсе каякансене Заводская урамри 15-мĕш тата17-мĕш номерлĕ çуртсенче тата Коммунальная урамри 4-мĕш номерлĕ çуртсем умне машинăсене кĕме чармалли пирки çырупа район пуçлăхĕ патне тухни çинчен пĕлтернĕччĕ. Çырăва пăхса тухнă хыççăн район администрацийĕн пуçлăхĕн çумĕ В.Г. Никитин çак выранăна автомашинăсене кĕме юраманни çинчен ятарлă паллă лартасси çинчен пĕлтернĕ. Муркаш ял тăрăхĕн пуçлăхĕ Н.И. Никитин, патшалăх çул-йĕр хăрушсăрлăх инспекцийĕн представителĕсем те вырăнта пулса курнă. Çак çуртсен умĕпе ачасене иртсе çӳреме те хăрушă пирки каланăччĕ унта. Çырăва пурĕ 60 çын ытла алă пуснă.

Унтанпа мĕнле улшăнусем пур-ха? Пур. Япăх еннелле кăна! Çурт картишĕпе халĕ те çĕршер машина иртет. Пирĕн çуртран, хваттерсенчен машинăсем çур метртра (çĕр метртра мар!) тĕтĕм кăларса лараççĕ. Кĕрхи каççенче урамра «Путене» садик тавра çутă çук пирки мĕнле япăххине хăварах

ăнланса илме пултаратăр. Гагарин урамĕнче çĕнĕ тротуар тума тытăннине курсан, пирĕн Коммунальная урамра çирĕм метр асфальт хурса «Путенене» килекен машинăсене валли чарăну тума укçи пулман-ши?

Хăçан пирĕн çурт картишĕнче Н.И. Никитин йĕрке тăвать? Тепĕр суйлав çитессе кĕтес марччĕ.

О. ТАРАСОВ.

Сăн ӳкерчĕкре: ирпе тата каçпа çурт картишĕнче нимĕн те курăнмасть.

Вĕрентӳ

Воспитани ĕçне – çĕнĕ меслетсем

Кашни çынннах хăй пурнăçĕпе хăй хуçа. Анчах СПИД чирĕпе ним айăпсăр çын чирлеме пултарать. Тем пек асăрхансан та алăкран ВИЧ шаккама пултарать. Çак нумай факторлă процесра хамăра мĕнле тытмалла? СПИД – вирус е социаллă чир? Тĕрĕс информацие алла илсен унпа тĕрĕс мĕнле усă курмалла? Тар, сĕлеке, куççуль урлă чир куçать-и? Вирусран иммунитет пур-и?..

СПИДпа çыхăннă çĕр тĕрлĕ ыйту сиксе тухать. Пурин çине те хурав пама хатĕрленес тесе район шкулĕсенчи хăш-пĕр класс ертӳçисем база шкулĕсене пухăнчĕç. Районта шкул психологĕсене ертсе пыракан Л. Верховцева пулăшнипе йывăр лару-тăрусене тишкерчĕç, тренингсене хутшăнчĕç. Ильинка шкулĕн учителĕ И.А. Каргин, Москакасси шкул учителĕ Е.М. Захарова, Юнкă шкулĕнчи И.Г. Михалкина, Л.Е. Аргандеева учительсем, Мăн Хураçка шкулĕнчи Н.Ю. Портнов хăйсен ĕç опычĕпе паллаштарчĕç. Пухăннă учительсем вĕрентӳ ĕçĕнче ВИЧ-инфекци профилактикине йĕркелесе пыма çĕнĕ меслетсем те пĕлчĕç.

С. ТУШИЛКИНА.

Сывлăх

Диабет тулли пурнăçпа пурăнма чăрмантармасть

Эсир сахăр диабечĕпе чирлине пĕлтĕр. Пуçра тӳрех тĕрлĕ шухăш явăнма пуçлать. Мĕнле пулса тухрĕ-ха? Малалла мĕнле пурăнмалла?

Хăраса ӳкме кирлĕ мар. Эсир пĕччен мар-çке. Паян çĕр çинче миллионшар çын диабетпа чирлет. Вĕсем тулли пурнăçпах пурăнаççĕ. Сывă пурнăç йĕркине тытни тата диабета хăвна пăхăнтарни хал туйăмне лайăхлатать. Çак чир çинчен тĕплĕнрех пĕлес тесе эпир Муркашри тĕп больницăн врач-эндокринологĕпе Татьяна Сергеевна ШАРИКОВАПА тĕл пултăмăр.

– Татьяна Сергеевна, калăр-ха, мĕнле чир вăл диабет?

– Инсулин гормонĕ (ăна хырăмай парĕн В-клеткисем туса кăлараççĕ) çителĕксĕр пулнăран юнра сахăр нумайланнипе организмри веществосен ылмашăвĕ пăсăлать. Çакна сахăр диабечĕ теççĕ.

Диабет икĕ тĕрлĕ пулать. Пĕрремĕшĕ – хырăмай парĕ пачах та инсулин туса кăлармасть. Ка пăрахать пулсан. Çакна инсулина пăхăнса тăракан сахăр диабечĕ тесе калаççĕ. Унпа чирлисем хушшинче ытларах 30 çула çитменнисем тĕл пулаççĕ. Вĕсем типшĕм кĕлеткеллĕ. Чир тăрук пуçланать те çавăн пекех хăвăрт сывлăха хавшатать. Çыннăн йывăрăшĕ чакма пуçлать, час-часах çăмăллипе тула каяс килни палăрать. Вăй чакать, чирлĕ çын пĕрмай выçă пулнине тата шыв ĕçес килнине сисет.

– Иккĕмĕшĕ вара?

– Диабетăн иккĕмĕш тĕсĕ – инсулина пăхăнман сахăр диабечĕ. Ытларах чухне шăпах çак тĕс тĕл пулать те. Хырăмай парĕ (поджелудочная железа) инсулин çителĕксĕр туса кăларать е организм çак инсулин çине нимĕнле реакци те памасть. Диабетăн çак тĕсĕпе чирлекеннисем нумай чух 40-рен иртнисем. Кĕлетке йывăрăшĕн виçи вĕсен ытлашши тата ку пулăм çемьере те йăхран йăха куçса пыма пултарать. Нумайăшĕ чир паллисене туймасть, çавăнпа та диабета тупса палăртма тӳрех пулмасан та пултарать. Шыв ĕçес килни, час-часах шăк тухни, куç япăх курма пуçлани, алăсемпе урасем «сывăрса ларни» е кĕçĕтни, е тата тирсе илни, ӳт çинчи сурансем япăх тӳрленни – çаксем пĕтĕмпех инсулина пăхăнман сахăр диабечĕн паллисем. Çак чире тата час-часах урăх чире сипленĕ чухне те тупса палăртаççĕ.

Енчен те эсир диабетăн иккĕмĕш тĕсĕпе чирлĕ пулсан, ятарлă апатлану режимĕ пулмалла, тĕрлĕ хусканусем тумалла. Кĕлетке йывăрăшĕн виçине чакарассине те, эмел ĕçессине те тĕрĕслемелле. Сывă çыннăн юнĕнче сахăр виçи апат çиес умĕн 3,3-5,5 ммоль/л, апат çинĕ хыççăн икĕ сехетрен 7,8 ммоль/л пулмалла. Чирлисене сипленĕ чухне шăпах çак виçесене тытса пырасси не тĕпе хураççĕ те.

– Пирĕн районта çак чир тĕлĕшпе лару-тăру мĕнлерех?

– Пирĕн районта та Чăваш Республикин Министрсен Кабинечĕн 2007 çулхи майăн 10-мĕшĕнчи 280 № йышăнăвĕпе килĕшӳллĕн «Социаллă чирсене асăрхаттарасси тата вĕсене хирĕç кĕрешесси» республикан тĕллевлĕ программăн «Сахăр диабечĕ» программа енĕ ĕçлет. Унта палăртнă тăрăх эпир те районта сахăр диабечĕпе чирлекенсен пĕтĕмĕшле списокне хатĕрленĕ. Паянхи кун тĕлне районта пурĕ 306 тĕслĕх тупса палăртнă. Вĕсенчен 43-шĕ – çĕнĕрен тупса палăртнисем.

Çӳлерех асăннă программăпа килĕшӳллĕн чирлисене эмелсемпе тивĕçтерессине йĕркеленĕ (сахăр шайне пĕчĕклетме пулăшакан таблеткăсемпе инсулинсем). Çак ĕçе 2009 çулта туса пыма федераллă бюджетран 160125 тенкĕ, вырăнти бюджетран 393592 тенкĕ уйăрнă.

Хушма диспансеризацие активлă хутшăнса сахăр диабечĕпе чирлекенсене тупса палăртатпăр. Ку инфекци чирĕсен профилактика ĕçне туса пымалли районти программăпа пулса пырать. Çынсене çак чир çинчен, вĕсен апатланăвĕ еплерех пулмалли пирки сывлăх шкулĕсен урокĕсенче каласа ăнлантаратпăр.

Муркашри тĕп больницăна тĕрĕслеме тата сиплеме çӳрекенсем валли çĕнĕлĕх те пур. Кăçал пирĕн больница республикăри эндокринологи диспансерĕпе тунă килĕшӳ тăрăх чирлисен гликивированнăй гемоглобин шайне тӳлевсĕрех тĕрĕслетпĕр.

– Сахăр диабечĕ организма хавшатать-и?

– Сахăр диабечĕ куççене те, пӳресене те, нерв системине те хавшатма пултарать. Диабетпа чирлĕ çынсен чĕре чирĕсем те вăйлă илме пултараççĕ. Кунсăр пуçне çак чир пуç мимипе ал-урана та пырса тивме пултарать. Çавăнпа та врачсем диабетпа чирлеме пултаракансене уйрăм ушкăна кĕртеççĕ. Уйрăмах эсир 45 çултан иртнĕ, кĕлетке йывăрăшĕ те пулмалли нормăран иртет тата юн пусăмĕ пысăккипе аптăратăр пулсан, диабет чирне палăртакан тĕрĕслевсене тăтăшах хутшăнмалла. Тăвансем хушшинче сахăр диабечĕпе чирлисем пулни те – врачсем патне каймалли сăлтавсенчен пĕри.

Сахăр диабечĕпе чирлени вăл хăйне евĕр пурнăç. Çак чире пĕрмаях тĕрĕслесе тămалли пурнăç. Апатланăва тĕрĕс йĕркелесе, тĕрлĕ хусканусем туса, сахăр шайне тĕрĕслесе тата ăна чакарса малаллах пурăнмалла.

Н. НИКОЛАЕВА калаçнă.

Пĕлтерӳсем. Объявления

Продаю гусей живых на доращивание и на мясо, комбикорм для птиц. Тел.: 8-906-389-97-14.

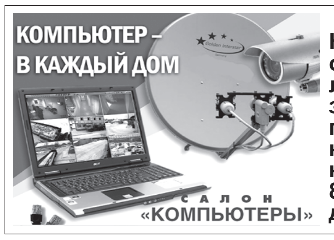

Предприниматель Еропанов Н.В. продает компьютеры по оптовым ценам. Предоставляет льготный кредит по Президентской программе «Компьютер - в каждый дом». Устанавливает спутниковые антенны «Триколор». Тел.: 62930, 89196515333, 89176519222 рядом с санэпидстанцией. 3-3.

Срочно требуются швеи. Оплата 6000 руб.+бесплатный проезд. Тел.: 62-5-44. 2-4.

Утерянный военный билет серии ПН № 0140646, выданный ВК Моргаушского района ЧР 21.12.1998 г. на имя Грачева Александра Леонардовича, считать недействительным.

Хĕрлĕ-шурă тынашка сутатăп, январьте пăруламалла. Тел.: 8-937-391-69-30.

20 ноября в РДК с 8-00 часов – продажа обуви из натуральной кожи производства Ульяновск, Казань, Москва.

19 ноября с 9-00 до 18-00 часов в районном ДК с. Моргауши, 20 ноября с 9-00 до 18-00 часов в ДК с. Большой Сундырь состоится распродажа зимней обуви. Любая пара – 700 рублей. В продаже комплекты постельного белья по 350 руб.

Продаем: доски 25-50 мм (обрезные, необрезные), брус любого сечения, жерди, подтоварник. Изготовим на заказ: срубы, беседки любого размера. Цена договорная, доставка по району бесплатно. Тел.: 8-927-667-28-32, 8-919-656-13-84. 3-5.

Продаю: листы оцинкованные, профнастил (крашеные и некрашеные). Пиломатериал (хвоя, береза).
Адрес: с. Моргауши, магазин «Рука мастера».
Тел.: 8-903-346-40-58. 4-5.

Продаю доски березовые, дрова березовые. Доставка. Цена договорная. Тел.: 8-905-342-61-45. 2-2.

Продаю трактор Т-25А 1993 года выпуска с косилкой сегментной, в хорошем рабочем состоянии. Тел.: 8-927-995-45-36.

Блоки керамзитобетонные 20х20х40, бетон, раствор, песок, гравмасса, щебень, асфальт, ЖБИ.
Тел.: 8(8352)52-95-95, 8-927-668-84-40. 40-40.

Продаю: кирпич одинарный М-100; М-125; М-150; керамический полуторный М-125; двойной керамический; силикатный белый, желтый; КББ р-р 20х20х40; красный половняк, неконДиция, гравмассу, керамзит. Доставка и разгрузка на манипуляторе. Документы. Тел.: 8-903-358-20-97, 8(8352) 44-20-97. 2-8.

Услуги буровой машины для рытья колодцев разных диаметров с установкой. Тел.: 8-927-850-04-64. 1-3.

www.yandex.ru **Прогноз погоды с 14 ноября по 20 ноября**

сб 14	вс 15	пн 16	вт 17	ср 18	чт 19	пт 20
облачно, небольшие осадки	облачно	переменная облачность	переменная облачность	облачно	переменная облачность	переменная облачность, небольшой снег
+1	+1	+1	-1	-1	-2	-2
-1	-2	-3	-4	-4	-6	-4

Моргаушская районная газета «Çĕнтерӳ ялавĕ»

УЧРЕДИТЕЛИ:
Министерство культуры, по делам национальностей, информационной политики и архивного дела Чувашской Республики.
РГУ «Редакция Моргаушской районной газеты «Çĕнтерӳ ялавĕ» Минкультуры Чувашии.

Главный редактор А.И. ТИХОНОВ.
АДРЕС: 429530, Чувашская Республика, село Моргауши, улица Мира, дом 9А.
ТЕЛЕФОНЫ: главный редактор - 62-1-36, заместитель главного редактора - 62-2-82, бухгалтерия - 62-1-35, отделы: общественно-политической жизни - 62-2-82, экономики и социальной жизни - 62-1-38. Факс: 62-1-36; E-mail: morpress@cbx.ru, redaction@cbx.ru.

Газета зарегистрирована управлением Федеральной службы по надзору за соблюдением законодательства в сфере массовых коммуникаций и охране культурного наследия по Приволжскому федеральному округу.
Свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 21-00025 от 26 декабря 2008 года.

Объем 1,5 усл. печатных листа.
Рукописи не рецензируются и не возвращаются, объемом более 2 стр. не принимаются.
Редакция не несет ответственности за содержание рекламных объявлений.

ИНДЕКС ИЗДАНИЯ: 54822.
Газета выходит на чувашском языке по средам, субботам.
Дежурный по номеру Шапошников В.Л.
Номер подписан 13.11.2009 г.
Время подписания в печать: по графику – 17 час. 20 мин, фактическое – 17 час. 20 мин.
Заказ Тираж 3790.

Номер набран и сверстан в РГУ «Редакция Моргаушской районной газеты «Çĕнтерӳ ялавĕ», отпечатан в типографии ГУП "ИПК "Чувашия": 428019 г. Чебоксары, пр. И. Яковлева,13. Качество печати соответствует оттискам, предоставленным редакцией.